

Білоус Костянтин,
*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
аспірант кафедри цивільного процесу*

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Головними завданнями сучасної демократичної, правової держави в інформаційній сфері є визнання і забезпечення гарантій реалізації інформаційних прав індивіда, охорона і захист національного інформаційного простору, розбудова і розвиток інформаційної інфраструктури. Про це свідчить зміст програм розвитку інформаційного суспільства, затверджених на законодавчому рівні держав, які впевнено крокують на шляху утвердження і розвитку постіндустріальної

(інформаційної) суспільно-економічної моделі, що є втіленням та безпосередньо відображає сучасну інформаційну картину світу.

З огляду на зазначене вище, важко не погодитися з ідеєю, що в рамках інформаційної цивілізації змінюється масив доступних діяльнісних процедур у широкому спектрі людської діяльності, тобто змінюється не тільки інструментальна частина інформаційної діяльності, але й сама людина. В результаті формується нове бачення людиною дійсності – інформаційна картина світу [1, с. 577]. Результати доктринального аналізу сучасної філософської літератури вимальовують головний конфлікт, який називає у ще до кінця не сформованій новій моделі інформаційного суспільства, — конфлікт між державою і суспільством, джерелом якого є відвертий антагонізм між декларованою «абсолютною» свободою інформації та континуумним контролем за цією свободою з боку держави під тривіальним приводом – забезпечення безпеки, в нашому випадку – інформаційної.

Сучасна інформаційна картина світу є складною і неоднозначною, оскільки остання сформувалася та продовжує розвиватися за безпосередньої участі в цьому процесі комерційних структур та громадських організацій, тобто за межами державно-владної вертикалі та її контролюючих органів. Коли Інтернет став загальнодоступним засобом комунікації та поширення інформації через його комерціалізацію, він вийшов з-під контролю державних структур, які, навіть в умовах сьогодення, наполягають на власній виключній ролі в процесах розвитку інформаційного суспільства, котрий відбувається виключно завдяки підтримці держави та через ретельний контроль за інформатизацією суспільства. Ситуація ускладнюється тим фактором, що на сьогодні більшість засобів акумулювання і передавання даних контролюється невеликою групою найбільш технологічно розвинених держав, так званими «інформаційними жандармами» [2, с. 97].

Вирішення проблеми гармонізації рівня науково-технічного розвитку країн та регіонів світу все частіше пов'язують з успішним завершенням процесу глобалізації та інтенсифікацією темпів розвитку інформаційних технологій (далі за текстом – ІТ). Тому, очевидно, постає проблема збереження національної, культурної, етнічної та інших ідентичностей на фоні інтенсифікації розвитку процесів інформаційної взаємодії [3, с. 25]. Сучасні ІТ, як засоби самовираження, передбачають їх певну уніфікацію, зокрема: мовну, психологічну, культурну, ідеологічну та інші.

Загалом перелік окремих проблемних аспектів формування і розвитку сучасної інформаційної картини світу не є вичерпним та охоплює собою найрізноманітніші форми та прояви діяльності держави і суспільства, а процес розвитку набуває вибухового характеру [1, с. 575]. Тотальна інформатизація виступає основоположною детермінантою формування нового світобачення сучасної людини й нових способів

усвідомлення дійсності, що актуалізує проблеми філософсько-теоретичного і практичного змісту:

➤ конфлікт влади (держава – індивід) пов'язаний з боротьбою держави, в умовах тотальної інформатизації, за збереження влади та контролю над людиною і суспільством в цілому, шляхом створенням міфів про керівну роль держави в інформаційному суспільстві;

➤ психологічний компонент – вплив ІТ на психіку людини, який детермінує зміну свідомості й світогляду індивіда в умовах вільного інформаційного обміну;

➤ ідеологічна складова – формування сучасної життєвої філософії на основі нового стилю життя (віртуальна реальність, людина в кіберпросторі), нав'язування з боку держави певної ідеології за допомогою ІТ. Такі проблеми здебільшого мають психологічний характер і вирішуються комплексно шляхом розробки адекватної ідеологічної системи спрямованої на формування певного психотипу;

➤ правові аспекти – відсутність у правоохоронних органів законодавчого забезпечення, ефективного правового механізму, обмеженість технічних засобів контролю за дотриманням режиму законності в інформаційному середовищі (кіберзлочинність);

➤ геополітичні фактори – пов'язані з глобалізацією. Інформаційне суспільство передбачає створення «світу без кордонів», всесвітнього уряду. Єдина інформаційна картина світу є потужним детермінантом для формування уніфікованих правового та політичного просторів;

➤ економічні чинники – обумовлені різним ступенем впровадження інформаційних технологій у виробничу діяльність, низькою кваліфікацією працівників, відсутністю належної освіти, знань, умінь, навичок, нерозуміння сутності процесів інформатизації. Все більшого значення набуває вміння працювати в умовах інформаційних мереж і великих обсягів інформації.

➤ Отже, формування сучасної інформаційної картини світу ґрунтується на принципово новому підході до організації людської спільності. Він передбачає перехід на вищий рівень свідомості в результаті вільного інформаційного обміну, придбання нових знань, умінь і навичок, зміни психології та світогляду. Тому сучасна інформаційна картина світу – це насамперед соціокультурний феномен, що характеризується безумовним пріоритетом інформації і знань, які становлять собою найвищу цінність. Інформація розглядається, як

головний результат виробництва, а інформаційні технології є його основними засобами і способами.

Література:

1. Данильян О. Г. Інформаційна картина світу як соціокультурна реальність / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань // Гілея: наук. вісн.: зб. наук. пр. / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2013. – Вип. 70 (№ 3). – С. 573–578.
2. Михайловский В. Н. Формирование научной картины мира и информатизация. СПб.: Изд-во Санкт-Петербургской кафедры философии РАН, 1994. – 145 с..
3. Данильян О. Г. Інформаційна картина світу в контексті перспектив сучасної науки й культури / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань // Інформація і право. – К., 2013. – № 1 (7). – С. 21–28.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XV Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(23 травня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XV Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (23 трав. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 406 с.

ISBN 978-966-937-721-0

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XV Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-721-0